

PRIJÁTEL.

Znanost razserjüvajôcse mészecsne novine.

Naprêplácsna cêna:

Na strtnyek leto 90 kr.

Broj 2.

Naprêpláce pênez i novine szlisajôcse pizma szo na imê réditela v-Buda-Pest „országház“ poszlane.

Orszácsko szpráviscse.

4-toga andrêscseka od orszácskoga szpráviscisa po pocsiv-vrêmeni prvo szedsztvo obdr'záno. Poszlavci szo zvelikim brojom vküp prisli. Nisteri poszlavci szvojo domáce delo na vékse dr'zavsi, kak naszébe zétoj orszacskej csészti po du'noszti zadovolno vcsiniti, za prva szo odsztali. Tô szo zvéksega táksi, stere niscse ne vzeme vpamet jeli hodijo na szedsztva ali nê.

Vu prvom szedsztvi je za volo pokázanya ponovlen miniszterium pred poszlavce i velikáse sztôpo. Do toga vrêmena miniszteriuma predszednikje Wenckheim bio. Na eto meszto je zdaj Tisza Kálmán imenüven, ki kak miniszter predszednik i miniszter notresnyi dugovány zdanyesnyem cajti vu országi najvékso oblászt má vrokaj. Tisza Kálmán prvle szrêdnyega-levoga sztrána vój bio i mocsmo borio prôti indasnyemi právomi sztráni. Etoga leta szprotolja Tisza Kálmán szvojim sztránom sze právim sztránom vküptôpo, i od povedo tühoma i vu nisteri dugovány zrecsjov, ka je prvle na prêpomáganya országa pri szvákej priliki mocsno szilo. Te je Tisza Kálmán za minisztera notresnyi dugovány imenüvan. Kak je zdaj csüti glásziti, Tisza Kálmán 'ze te za miniszter preszednika bio vöoglejen, nego právisztran tô 'zelo, naj sze eto szamo za nistere mészecce zgodi, da — pravli szo — nebi lepô bilô — ka bi te ménsi sztran dao predszednika tomi véksemi.

I potom z szrêdnyega-levoga i právoga sztrána szrêdnyi-sztran sze posztavo. Pôleg toga jeszte zdaj levi-sztran, od oni, ki szo nê Tisza Kálmána naszledüvali i od prvle szkrágnnyega levoga sztrána sztojécsi, i jeszte právi sztran, ki szo Deák Ferenc sztáre bandere vörni osztali i ete sztran za vója ima Sennyei Pavel barona, ednoga vszákóm dugoványi razumnoga mo'zá.

Od toga je potrêbno bilô na kráci sze szpomenôti za bole razumênnya szledi zgodjenoga.

Od szpráviscisa najprvle naprêvzêto delo, na 1876-to leto orszácske sztroske vövrresti. Etoga tanácsivanye sze 12-toga andrêscseka zacsnolo. Od vszákoga sztrána vnôgi poszlavci szo pri tom dugoványi gucsali. Od levoga sztrána gucsécsi poszlavci sztroske zdanyesnyemi miniszteriumi nescesejo povoliti, da vu tom miniszteriumi nemajo vüpazen. Nemajo vüpazen, da toga miniszteriuma predszednik ki je oszem lét prôti bio onomi vértüvanyi, pôleg steroga ország vu zdanyesnyo nevoló priso, zdaj prôti gucusi onomi, ka je prvle gucuso. Szilijo naj miniszterium ne müdláva goriposztávlenyom vo-

gerszkom bankom i váme határa, da pomôcs ország szamo od toga má csakati.

Miniszteri pênez Széll Kálmáni je na zôcsi vr'zeno, ka je rávno on bio od právoga sztrána ki je szpráviscisi vu preminôcsih letaj za szlavanye priporácso ona szkoncsávanye, pôleg stere je ország tak doli zavértivo. Na prê je prineseno, ka miniszterium zdaj po zabéranyom poszlavcov znôvov dácsov i po esaszom znôvim dugim na prêsztôpi. Levoga sztrána poszlavci nadale právijo, ka neverjeo, ka bi etemi miniszteriumi mogocsno bilô országa odnovole réhsiti dokecs navküpnoszt med nami i med Ausztrie gorisztoji, dokecs Vogerszkiország nemre vojszke i drüge sztroske tak ravnati, kak tô országa dugoványi 'zelejo.

Od právoga sztrána prôti miniszteriumi naprêprineseno, ka po toj pôti, stero zdaj na szledüva, országa ne zvrácsi z-bolezcoszti. Od toga sztrána tüdi 'zeleno, ka navküpne vojszke broj sze more poménsati i vecs drügo na prêdáno, kak bi sze moglo kaj privértüvati. Ete sztran od toga miniszteriuma tüdi odpovê sztroske da k-zdanyesnyemi ravnanyi nêma vüpazen.

Od szrêdnyega, tô je od miniszterszkoga sztrána nisteri poszlavci szo tüdi gucsali, ali nê ti znamenitni. Ki szo od toga sztrána gucsali, kak Somssich Pável i drügi, szo tüdi szpoznali tô, ka vu preminocsih letaj sze vértüvanye lagoje pelalo, eto vrácsiti potrêbno i tô nê szamo znôvov dácsov i znovim dugom, nego ni'ze te'zenyom navküpni sztroskom sze more pasciti vesinti miniszterium. Od toga sztrána poszlavci vüpazen májo k-tomi miniszteriumi i záto nyemi sztroske privolijo. Tisza i Széll szta vecskrát odgovárlala na vsze ona, ka je od protivnikov sztráni prôti miniszteriumi osztro na prê prineseno bilo i te eden kak te drügi obecso, ka országa vójznyena kôla po cajti vöpotégnyena bodo i ka de vsze dobro slo po- od toga miniszteriuma zgotávlenoj pôti.

Szlavanyom po iméni je prevr'zeno, ka poszlavcova hi'za miniszteriumi sztroske za volo ravnanya na 1876-to leto privoli. Z-437 poszlavcov je 265 pôleg povoljénnya, 60 je prôti szlavaló i 112 poszlavcov je nê na zôcsi bilô. Od pláce gorijemánya sze niti eden ne szpozábí od onih, ki ozdalcos osztányenom szvojo delo kak poszlavci oprávlajo.

Po szlavanyi orszácski sztroski szo po ednom vu tanácsivanye vzéti. Eto delo de nistere tjedne trpeló.

—**Vu preminôcsih letaj** sze je prevees lagoje pelalo orszacsco vértüvanye. Vu szednih letaj sze je ország blizi pét sztô millionov rainskih zadu'zu. Na prisesztno leto tekôcsi sztroski vecs vözadenejo vise dvajszeti millionov rainskih. Miniszter pénez zagvüsáva ország, ka de nyemi mogocsno z-nôvim dugom i od prezdignyene dácese csákane notri tekôcsov sumov vsze ono zadovoliti. Pôleg toga pri vszákóm dugoványi, de koli brezi kvára mogocsno kaj privértüvati, tô sze zgodi. Ország ima vnogo vrédnoszti, kak imánye, hi'ze, ostarie, gorice, bajce, kôpalnice, naprávnice i vecs drügo, stero je pôleg orszacsckoga vértüvanya po letaj malo, ali nikaj dohodkov né dalo. Ztoga je eden táo od szpráviscsa povoljeno oddati i toga vrédnoszt stiri millionov rainskih zadene. Po krátkom vrémeni vsze orszácski imányi oddajeni bodo. Vladársztvo more jáko pazlivo bidti, ka sze tô naj brezi orszácsckoga kvára zgodi. Da je tô jáko vágatno dugoványe, da toliko imány sze razdrobí i vu ptühinszke roké bride.

— **Od minisztera vucsitelszki dugovány** je vu ednoj knigi vküpposztávleno, vu káksem stáliscsi je bilô vu 1873. leti orszacsco obsinszko vucsitelsztvo. Z-ete knige vídimo, ka vu 11,552 veszcinaj 13,455.000 mesztancsarje szo meli vu sôlo du'zno hodécsne soláre 6—12 léta sztari 1,536,080, 13—15 léta sztari 585,340. Ete solárje szo vu 15,445 solé hodili. Z-eti sôl je bilô 1,542 vescsinszki i 13,903 zlocsasztni. Vasvármegyövi vu sôlo du'zno hodécsi solárov je bilo 49,884, vu Zalavármegyövi 47,203. Na veliko blódnoszt ká'ze od oni, ki szo tô knigo gotovili, da od nasega krája sôl jezic po szvojom iméni (vend) né imenüvan, nego tak je pizano, ka vu Vasvármegyövi je bilô 3471 szlovenszki («tót», pod sterom imenüvanjom sze gornyi szloveni z-trencsénszckogavármogyöva razmijo) i 1958 horvacski jezic guesécsi solárov; vu Zalavármegyövi 870 szlovenszki (tót) i 6089 horvacski solárov. Nadale, ka sze Vasvármegyövi vu 13 soláj po szlovenszkom («vend», eti je prav imenüvano) jeziki vesénye dr'zi, vu Zalavármegyövi pa né vu ednoj sôli. Tô je né tak i ka sze naj pôleg pravice na prisesztno leto gorivzeme, za tô sze moro vucsitelje szkrbeti. — Na pomáganye obscsinszke sôlé je 636,605 rainskih vöplácsano i med 467 vucsitelov je 19,796 rainskih raztálano. Od 1873. leta solszki dohodek 7.269,893 rainskih zadene. Bilô je 19,598 vucsitelov i na plácsa etih je vödáno 5.664,014 rainskih, i tak poprék na ednoga vucsitela prislo 289 rainskih. — Vn ete raesun szo visisnye solé né gorivzete.

— **Od minisztera notresnyi dugovány** ete dnih szo nistere právde-podsztave pred poszlavce hi'zo polo'zene. Eto je: od obscsinszckoga ravnanya, kak i od koga de vármegyöszko delo pelano; od ponacsénya vesnieske právde, od zdrávja dugovány, od vorcanya sztáliscsa med vértom, dr'zinov i med delavcom i med te'zákom, i od vorcanya szirotic dugovány. Vsze tô po priliki szpoznávano bode.

Zvönszki dugoványi.

Hercegovinarje sze z-törköm itak borijo. Preminôcsem mészeci je gda vu ednom gda vu drügom meszti med hercegovinari i törki teklo bitje, pri steri prilikaj na vszákóm sztráni vecs i menye vojnikov je szveta szprávleno. Törcci nikak nemorejo protivnike obládati. Toliko je zdaj 'ze gvüsno, ka kak koli sze boj dokoncsa za pobogsanye sorsa hercegovinarov bode sze kaj zgodilo. Szerbia i Crnagora ne ká'ze volo k-boji. Záto hercegovinarje pomôcs dobijo od obadvá sztrána. Vsze eta dela ruszkoga vladára rôka pela. Zná bidti csi sze malo prilika poká'ze, na szprotolje mo od velike szpletance csüli. Veliki glád sze szka'zúje vu oni mesztaj, gde boj teesé. Lüsztvo je vu velikoj nevôli.

Vu **Grcskomországi** dvá minisztera, miniszter vadlíványa i te miniszter pravie dugoványa szta tak vértüvala, ka te prvi, gda je prázno grátalo edno püspökovo meszto, eto na odajo püsztó, ki nyemi vecs plácsa. Eden je 1500 tallerov obecso. Eden drügi tomi drügo-mi miniszteri 4000 jezero rainskih dao. Pôleg toga szta sze minisztera szvadila. Eto je tak zjedinano, ka ki je to prázne meszto dobiti 'zelo, miniszteri vadlívány dugovány tüdi 4 jezero vu 'zepko potiszno. Potáksem szta vnôgimi mesztami tr'zila. Po cajti sze tô vözvedlo i obadvá szta od csészti szprávléniva i notri zaprêtiva. Za nisteri dén de csüo vszáki szôd szvoj.

Od nôvi mertúkov.

(Konec.)

Od 'zmécse-mertúkov.

Vszáki pozna one mertúke, steri sze zdaj pri 'zmécsoj blági meri nücajo. Vszáki zná, ka v-ednom centi 100 füntov, v-ednom fünti 32 latov i v-ednom lati sze 4 kvintlinov nájde.

Prinasz v-zdanyesnyem vrémeni v-tr'ztvi dvoje-féle mertúke nücajo, kakti becsszki cent i fünt i od nisterih országöv goriposztávleni zákonszki* cent i fünt.

Csi zdaj prinasz stoj sd cente i od fünte guesi, more szvetlo vöpovedati, steroga razmi, becsszckoga i zákonszckoga, ka csi tô zatühi, gvüsno zmeslinga sze zná zgoditi. Zákonszki fünt meszto 32 latov szamo 28 latov zadene i 112 zákonszki fún'ov eden becsszki cent zadene.

Francuzi szo szkiblivivi bili, da sze vsze zmeslinga naj odvünné i poetom da szo nôve mertúke goriszpravili vu právdi je vöpövédano, ka francuskoga fünta 'zmécsa t'liko more bidti, kak eden liter mrzle vodé 'zmécsa zadene. Ete nôvi fünt je za **kilogram** imenüvan.

Z-etim szo francuzi mertúke ednoga z-ovim zjedinali. Dugôcse mertúk sze stücov vküszlisi, da je vöpövédano, ka meszto stüce szlü'zécsi liter na dugôcso, sürkôcso i na viszikôcso 10 centiméterov more meti. Fünt sze pa dugôcsemi mertúki i literi tak vküszlisi, ka eden kilogram toliko 'zmécse more meti, koliko v-eden liter vlejane vodé 'zmécse zadene.

Nadale francuzi szo dokoncsali, ka v-nôvom francuskom fünti, v-kilogrami, rávno 100 lotov more bidti. Etoga francuskoga nôvoga lota imé je **dekagram**. Zvön etiva dvá mertúka escse eden tré'ji, tôje cent bode nücani, ali v-etom centi nede vecs 100 füntov, nego 100 kilogramov bode. Ete cent, v sterom 100 kilogramov bode, za ognýenya zmeslinge koncsimár zaprva dobro bode za métercent imenüvati.

Poetom tri mertúki bodo pri 'zmécsoj meri nücani, tô je kilogram, méter-cent i dekagram. V-ednom méter-centi je 100 kilogramov, v-ednom kilogrami 100 dekagrami. Rávno tak, kak v-ednom sztonyekih je 100 rainskih, v-ednom rainskih 100 krajcarov.

Pri jáko máloj 'zmécsi je zdaj kvintli, tôje eden strtitáo od lota nücani. Táksa mera malogda na pré prijde. Pri táksaj 'zmécsi meri **gram** bode nücani, eden gram od dekagrama deszédi táo, da 10 gramov eden dekagram zadene.

* Zákon = szövetség, vám = Zoll.

Kak sze razlôcsiyo eti nôvi mertûki od sztári mertûkov?

Kilogram od zdanyesnyega fûnta doszta véksi. Eden kilogram szkoro toliko te'zi, kak eden i tri fertále becsszki fûnt.

Od zákonszkoga fûnta sze kilogram tak lôcsi, ka eden kilogram rávno toliko zadene kak dvá zákonszkiva fûnta, i tak eden zákonszki fûnt je toliko kak polkilogram.

Dekagram od lota ménsi, ár 4 lotov 7 dekagramov zadene.

Sztáre 'zmécse-mertûkov obracsunanye na nôve.

Za zroka kraténya kilogram de **k** dekagram **d** i gram de **g** litera kázala.

Lat:

Toliko latov	Koliko		Toliko latov	Koliko		Toliko latov	Koliko	
	d.	g.		d.	g.		d.	g.
1/16 (¼ kvintli)	—	1	1	1	7 1/2	17	29	7 1/2
1/8 (½ kvintli)	—	2	2	3	5	18	31	5
3/16 (¾ kvintli)	—	3 1/2	3	5	2 1/2	19	33	2 1/2
1/4 (1 kvintli)	—	4 1/2	4	7	—	20	35	—
5/16 . . .	—	5 1/2	5	8	7 1/2	21	36	7 1/2
3/8 . . .	—	6 1/2	6	10	5	22	38	5
7/16 . . .	—	7 1/2	7	12	2 1/2	23	40	2 1/2
1/2 . . .	—	8 1/2	8	14	—	24	42	—
9/16 . . .	1	—	9	15	7 1/2	25	43	7 1/2
5/8 . . .	1	1	10	17	5	26	45	5
11/16 . . .	1	2	11	19	2 1/2	27	48	2 1/2
3/4 . . .	1	3	12	21	—	28	49	—
13/16 . . .	1	4	13	22	7 1/2	29	50	7
7/8 . . .	1	5 1/2	14	24	5	30	52	5
15/16 . . .	1	6 1/2	15	26	2 1/2	31	54	2 1/2
1 . . .	1	7 1/2	16	28	—	32	56	—

Becsszki fûnt:

Toliko fûntov	Koliko		Toliko fûntov	Koliko		Toliko fûntov	Koliko	
	k.	d.		k.	d.		k.	d.
1	—	56	8	4	48	60	33	60
2	1	12	9	5	4	70	39	20
3	1	68	10	5	60	80	44	80
4	2	24	20	11	20	90	50	40
5	2	80	30	16	80	100	56	—
6	3	36	40	22	40			
7	3	92	50	28	—			

Példe za obracsunanye sztáre 'zmécse mertûke na nôve.

1.) 17 i 5/16 lot po nôvom mertûki koliko zadene?
17 lot toliko kak 29 dekagram 7 1/2 gram

5/16 " " " — " 5 1/2 "
Vküp 30 dekagram 3 gram.

2.) 9 fûntov i 24 lotov po nôvom mertûki koliko zadene?

9 fûntov toliko kak 5 kilogram 4 dekagram
24 lotov " " — " 42 "

Vküp 5 kilogr. 46 dekagram.

Eto bodo nôvi mertûki, steri od 1876-toga leta prinasz vnücanje prido. Vnogi blodjeni bodo zaprva, dokecs s'e od sztári mertûkov ne odvádio. V-etom vrêmeni vnogokrat potrêbno bode sztáre mertûke na nôve preobracsunati. Tô müdno i tesko delo bode.

Zaleh'zese obracsunanye najvszâki vise prinesene táble nüca i sze na hitromo szpôti.

Pri zemli meri sztári racsun i sztára mera na kataszter plüge osztáne.

Vorcanye zemlé-dácse.

— Kataszter. — (Konec.)

Vu okroglini na edno leto szpadévsega pôva szrêdnyâ cêna pô'eg návade vértüvanya réda sze vôzracsunâ; pri lôgi za vôracsunanye szrêdnyâ cêne sze vzeme, ka vu ednoj leti pod doliszekanye pride; pri lôgi prisztrano naprêprijajôcsesemi nüci 25, pri gorica szledesnyi 15, pri drügom povi pôleg szledesnyi 10 lét szküszenya sze more szrêdnyâ cêna vôzracsunati.

Pri vôracsunanyi vértüvanya sztroskov more sze od 1867 do 1872 lêta szégnovsi szrêdnyâ cêna vzéti od tisztoğa, ka je te'zâkom i na drügo potrêbesino plâcsano.

Za pôva cêno sze vzeme od 1867 do 1872 lêta szégnovsi vrêmena szrêdnyâ cêna i z-ete sume dolizracsunavsi pri 100 rainskih 20 rainskih. Pri lôgi od 1855 do 1874 lêta szégnovsi vrêmera gorisztála szrêdnyâ cêna sze vzeme brezi doliracsuna.

Katasztera delo ravnanya sze minisztera pênez szlisi, ki za eto delo oprávlanye potrêbne csésztnike imenüva. Vu vszâko okroglino za oglejüvanye ednoga biztosa i poszebno ednoga, ki de logé oglejüvo. Zvön eti vszâkoj kro'zini bode katasztera ravnitel, eden pazkács na logé oglejüvácse i csi de potrêbno edan merar. Pod vszâko kro'zino sze vecs okroglin szlisi. Nadale vszâkoj okroglini edno okroglinszko i vszâkoj kro'zinszkoj edno kro'zinszko zemlé-dácse nazavüpsztvo sze goriposztávi.

Okroglina nazavüpsztva kotrig zvön predszednika 15 zadene. Vu etom dugováni okroglina sze na pét glihne tále raztála i vu vszâkom táli zemlé-poszesztvarje tri rédozne i tri za dôpune kotrige zeberéjo. Eto sze tak má zgoditi, ka po eti tri kotrig veliki, szrêdnyâ i máli posesztvari namesztjeni bodo.

Etoga dugoványa nazavüpsztvo vu prvom szedsztvi sz-priszegov szvojo delo zacsne, ka j ôleg dühsnezvêszti po pravici bode szkoncsávalo. Na nazavüpsztva szedsztvo kotrige sze pozvati májo; eta szedsztva rédozno ocsiveszna moro bidti i zgodjênye sze vu zaperne knige gorizamerka. Dokoncsanye sze szlavanyom zgodi.

Zemlé-dácse-kataszterszko delo pôleg zdanyesnyem sztáliscsi sze more dogotoviti. Vszâkoga posesztva-táo sze na zdanyesnyega posesztvara imé more gorizapiszati. Csi posesztva-táo je vu právdi, vu tom táli sze na onoga imé gori zapise, ki z-grüntnovknigov poszvedocsi nyagovo szvojoszt, csi sze tô ne zgodi, te sze vszi gorizapiszati májo, ki szo sze za tô zglászili. Tákse

zemlé-táo, stere vözvediti poszesztvora nê mogôcse, do csasza sze za obsinszko gorivzeme.

Za vöpoprávlanya volo ravnitelsztvo-pênez zdanyesnye kataszterszko delo vu vszákoj vészi okrogline na stirne tjedne vöpolo'zi na obsinszko glédanya i z-ednov potjov poszesztvare vu vesznici vu oglasényi gorzazové, ka naj na znánye dájo pri vesznicskoj nazavüpsztvi, stera sze za toga zroko volo goriposztáviti má, csi je vu grüntniknig nê isztinszko sztálicse gorizamerkano. Vesznicsko nazavüpsztvo, kak sze kataszterszko delo na prêprilo'zi, preglédne, jeli je zdanyesnye sztálicse po isztinszkom gorivzéto, csi nê, eto sze more vöpopraviti.

Za stiri tjedne vszákoj vesznici prednyari i nazavüpsztvo sze vküpszazové, i pri etoj priliki sze more vszáka naprêprihájájôcsa razlochnost odpraviti, ka sze potom nôva grüntnakniga dogotovi.

Ki je sz-vesznicske navüpsztva dokoncsanyom nê za dovolen, prôti tomi sze lekko vise zglászi! za 15 dnih, racsunavsi da na pregléd vöpolo'zeni grüntknig dén preminé.

Nazavüpsztvo okrogline vu prvom rédi zaberé ednoga oglejüvácsa okrogline, ki vu pizmi more vsze porédom gorizamerkati, kak velika je okrogline, koliko je vesznic, ka sze leh'zê ali 'zmetné pôva, z-ednov recsjov, vsze, ka sze k-etomi dugoványi szlisi. Po etom sze násztop dohodkov goriposztávi i potom od vészi do vészi vszáka zemla sze pôleg vöpovêdanoga násztopa gorivzeme.

Kataszterszko delo sze na orszacscki sztroskaj dogotovi. Vu vesznica j gde szo peski te'záki potrêbni, ete, kakti drügo potrêbsino vszáka vesznica more naprêszpraviti.

Vu etom je na kráci naprêdano, na koj more vszáki mesztancsar pazlivi bidti pri kataszterszkom deli. Eto sze vszákoga vértá doticse, ka naj sze popravici gorizapise nyagov grünt. Veszelilo de me csi z etim me je mogocsno bilô vnôgim blôdnoszt odtirati.

Ravnitelje országa.

Oszem lét, ka je vu Vogerszko nországi právdeládnoszt znôvics na 'zivot obüdjena. Vu etih letaj je te zdaj 'ze indasnyi právisztran rávno dugovány országa. Ete sztran je szvoje lidé za minisztere posztávlo. Vu oszmi letaj edentreszetih je bilô ministertov. Ed ni szo odisli, prisli szo ti drügi. Máli lidjé szo bili mednyimi vnogih. Najvecs odnyih szo 'ze pozábleni. Tak sze vidi, da bi szram bilô nisteroga, ka je za ministera grátati nyemi mogocsno bilô.

Da je od právogasztrána pelano vértüvanye vszáki dén sze vecs i vecs za skodljivo kázalo, te szo ti

prednyari premislávali, kak bi pomágti mogocsno bilô. Právisztran, isztina, vecsenoszt itak v-rokajdr'zo, ali lüsztvó sze odbrnoló zvüpaznosztjov. Nê je bilô náji táksega mo'zá, ki bi za doszta môcs kázo etoj szpletanci ko nec vresti.

Te je dokoncsano, ka te szrédnyi-levi i te právi sztran vküpszôtôpita i z-etoga nôvoga sztrána sze nôvi miniszterje odeberéjo.

Tak sze zgôdilo. Z-etoga ministertuma nistere zetim sze poká'ze scsitelom ete novin.

Na prvom meszti sztoji predszednik **Tisza** Kálmán indasnyi vój szrédnyega levoga sztrána. Tisza Kálmán vu 1830 toga leta 16-toga prozimca vu Bihar vármegyövi na Geszti rodjen. Vu szkrblivoj vucsitelnoszti je gorihrányen. Bogati roditelje nyagovi szo nê na sztroske glédali, ka bi vszi striri szinovje

Tisza Kálmán.

kak naj vecs vucsenoszt zasvojili. Tisza Kálmán najprvle kak za szvoje kalvinszke vöre delaven je opoznan. Vu 1861-om leti je oprvem od Debrecen városa kak poszlavec na orszacscko szpráviscse poszlan. Szledi pri vszákom odeberányi je zednov recsjov za poszlavca posztávleni, szamo pri letosnyem odeberányi je prôti nyemi drügi goriposztávlen bio, da vnôgi mesztancsarje szo nê volo meli naszledüvati nyaga pod to nôvo bandero. Tisza mrzel cslovek. Jáko rad zapovedáva. Ki je prôti nyemi kaj prikaco, eto tak frisko nepozábi. Zdaj v-rokaj veliko oblászt má, stero kak bode na blá'zensztvo domovine obrno, prisesztno vrêten bode pokázalo.

Szék Kálmán miniszter pénz je vu Vasvár-megyövi v-Gasztanyi vu 1843-ga leta 8-ga ivánjscseka rodjen. Vu 1869-tom leti je vu-Monostri za poszlavca odebráni. Pascsliivi cslovek. Ali vnogo sze u.ore escse vesiti, ka naj vsze eno do máloga pozna, stero znati csészt nyagova 'zelé. Országa pénz dugovány pelati dobro, te'zko delo, tém bole je tó mládenôg csloveki.

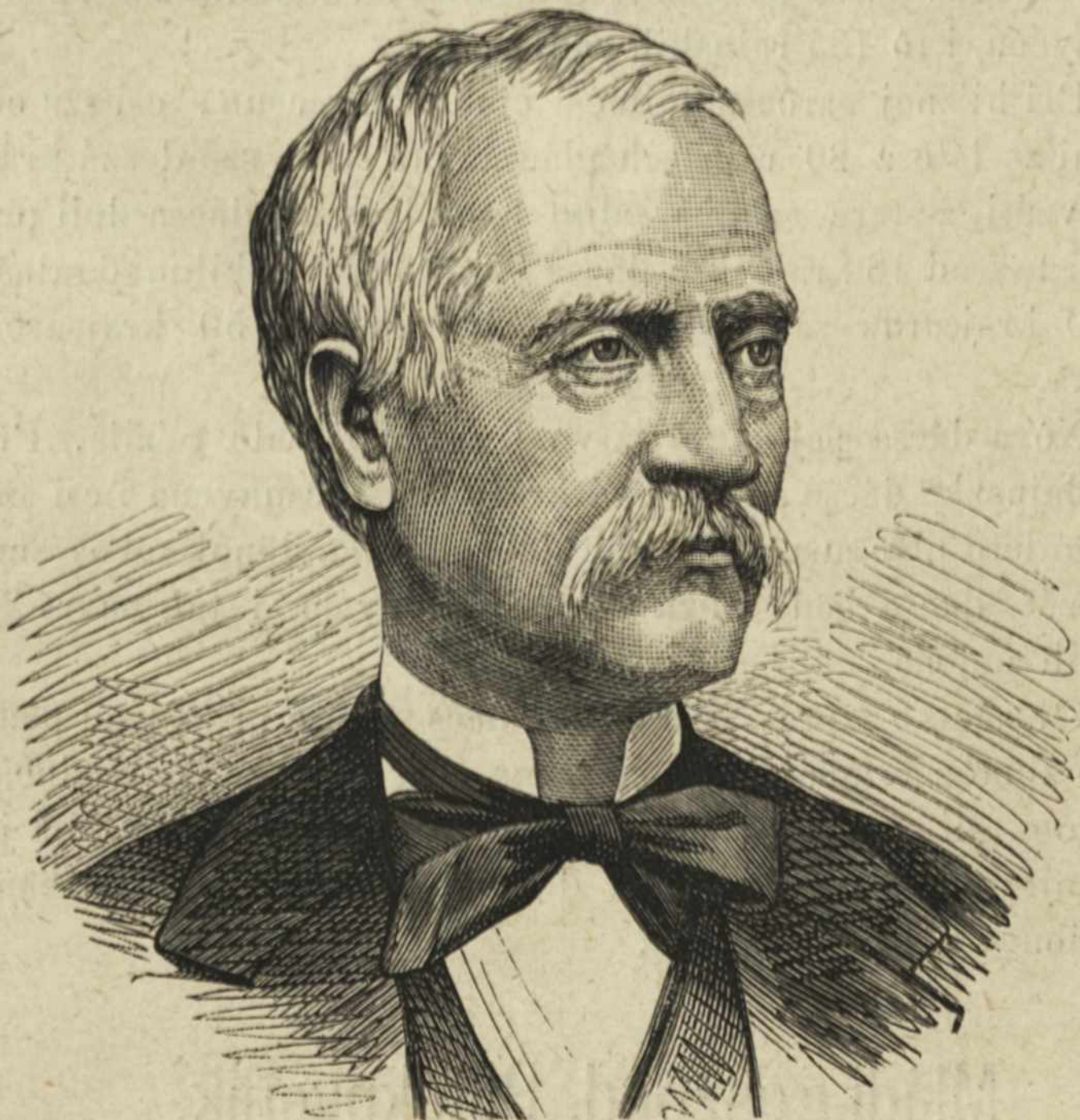
Simonyi Jo'zefa, ki kak huszár vu francuskom boji po vnôgi batrivni csineny szpômenek posztavo szebi. Simonyi Lajos v-Galicii vu-Tarnopoli 1824-tom leti rodjen. Dokoncsavsi sôle, 'ze te komaj 24 lét sztar cslovek na szprávisese poszlan vu 1848 mom leti. Szledi pod Görgeyom vu odszlobodnyenya boji je do Világosa tam bio. Potom je vôzo priso. Vö-

Szék Kálmán.

Simonyi Lajos baron.

Perzel Béla.

Péchy Tamás.

Szék na szpráviscsi vnogo gucsi, ali doszta gucsati escse nê módroszt. Szék od toga máo, ka je miniszter, zagizdavo sze. Letosz pred odebéranyom niti sze nê szvojim odebéravcom poká'zo. Eto sze nê vidlo vno-gim. Od Deák Ferencá gorihrányeno Vörösmarty Mi-hála csér o'zeno.

Simonyi Lajos baron szin onoga velkoglasznoga

püscsen, na szvojem imányi vértüvo do 1861-ga leta. Te je pá za poszlovca posztávlen, i od toga máo na vszákóm szpráviscsi eto csészt noszo. On je levoga sztrána bio cslovek, vcsászi jako ognyceni. Simonyi i Tisza szta szzi jako dobriva prijátela. Simonyi je polo-bdelanya, mestrie i trstva dugovány ravnanya v-rôke dôbo. Jáko dober cslovek. Rad po lovini hodi.

Perczel Béla za právdni dugovány pelanya odebráni. On sze za tó csészt szlab vidi. Rodjen je vu Tolnavármegyövi 1819-tom leti 15-toga ivánjcsseka. Brat je Perczel Móra, ki vu 1848-mom leti szvojov vojszkov kak generao do Ormosda priso. Perczel Béla jáko pokoren cslovek. Vnôga lêta kak várme-gyöszki csésztnik szlú'zo. Od 1865-toga leta máo je na vszákó szpráviscse poszlan kak poszlavec. On je z-indasnyega právoga sztrána. Ne bode vnogo vodé môtó.

Péchy Tamás vo'znye i obsinszkoga dela dugovány jako vágatno csészt dôbo. Na tó je nigdár né miszlo, ka on edenkrát miniszter bode. Nedovêdno ga szreca doszégno, csi je szreca bidti za minisztera. Rodjen je vu Abaujvármegyövi 1829-tom leti. Vu 1848-mom leti kak prôszti domobránc dokonca szlú'zo. Vecskrát je 'ze bioposzlavec. On sze je lëvomi stráni szliso.

Eto szo ti nôvi miniszterje. Ti prvlësi vodlívanya i vucsitelnoga dugovány miniszter **Tréfort Ágoston**, vojne dugovány **Szende Béla** i pôleg oszobe kralá miniszter **Wenckheim Béla**. Tê szo od nigdasnyega právoga sztrána.

Povszegna dácsa od dohodkov.

Sto bode eto dácsó plácsúvo?

Vu „Priatelj“-i je 'ze povêdano, ka na szprávisci od pënez dugovány minisztera je naprêprilo'zëna podsztava od dohodkov nôve dácsë. Eto scsém zdaj szpoznávati, ka vszáki bode znao, csi od dohodkov dácsë podsztava v-prisesznoj zimi za právdo posztávlëna bôde od szpráviscësa, koga i kakda eta nôva dácsa do szégna.

Eta dácsa sze za toga zroka vövr'ze, ka orszácski dohodki z-oszem millionov sze naj povéksajo. Nadale, ka eta povszegna dácsa naj vszákoga popravici doszégne, ki káksikoli dohodek ima. Zádnyis, ka eto preognoti né mogocsno bremen sze naj pravicsno rasztála i ki je 'ze zdrügími dácsami jáko naklajen, toga nôva dácsa naj na veliko ne te'zi.

Eta dácsa sze na vszáksi dohodek vövr'ze, naj zhája z-grúnta, z-hi'ze, z-bajce-dëla, z-tr'ztva i z-mestrie, z-ednov recsjov na vszákoga dela szhájajócsega dohodka. Pod eto dácsó szo vr'zeni na 'zój vodáni pënezi; táksa plácsa, stëra po mô'zi vszákó leto dovice ali mô'zki dobijo na vözaszlú'zëna lêta.

Od ete dácsë szo vövyéti: dr'zína, te'záki, deticske, ki na eden mészec od 40 ranskih menye plácsë májo, vu várasaj i vesznicaj rokodelavci, ki brezi deticsa delajo, cotarje, z-ednov recsjov vszi, ki na szvoje dohodke gledôcs pri dácsi szo v-prvi zlócsek gorivzéti; nadale szo vövyéti od dohodkov dácsë v-strti zlócsek gorivzéti; ki orszacsko ali obszójno csészt imajo i od eti dovice, csi po mô'zi szmrti plácsó dobijo, i vszi táksi pô-mocs-delavci i deticske, ki na eden mészec od 40 ranskih vecs plácsë nemajo; nadale né szo pod nôvo dácsó vzéti: dühovnicke kí sztálno plácsó imajo, vucsitelje i pri káksoj csészti nücani szlugi; zádnyis ne szpádne nôva dácsa na tákse hi'zne glávnike na ki je 'ze od dokodkov dácsa vövr'zëna, na one sztáre szoldáke ki pátent májo, csi brezi ete plácsë drúge dohodke nemajo i nede dácsa plácsúvena od vu pënez-szprávlanico * polo'zeni pënez.

* Pënez szprávlanica = Takarékpénztár.

Vnogo záto táksi bode, ki szo reseni od nôve dácsë. Nôva dácsa najbole tr'ztvo i mestrio bode te'zila.

Koliko bode eden po ednom plácsó?

Pri zemli-poszesztvi za dohodka bode vzéto pëtkrát v-premínôcsëm leti plácsane zemelszke dácsë suma i navrs (Zuschlag). Z-ete sume sze doli potégne na edno leto plácsana zemelszka-dácsa i ona suma, stëro na edno leto na grünt szpizsani dug more eden ali drügi plácsati. Példo denem: csi od ednoga poszesztva na edno leto 1000 ranskih zemelszke-dácsë trbë plácsati vszegom, te povszegna dácsa od dohodkov etak bode racsunyëna: 1000 ranskih pëtkrát je 5000, z-etoga na edno leto plácsana cëla zemelszka-dácsa 1000 ranskih sze dolizracuna i osztáne 4000 ranskih kakti csiszti dohodek, z-ete sume od vszákoga 100 rainskih tri i pol ranskih na dácsó racsunavcsi, nôve dácsë cëla suma 140 ranskih zadene. Za poszesztvara ete dácsa poetom po vszákóm 100 ranskih 14 ranskih navrska zadene.

Csi dug jeszte na zemlo-poszesztva szpizsano, példo denem dvaisztí jezëro, za stëro vszákó leto na 'zój 1000 rainskih trbë plácsati — prinasz sze doszta táksi najde — te letosnyi dohodek ne za dene 4000, nego za dug plácsani 'zój z-etoga dolizracunavcsi, szamo 3000 bode, i tak dohodkov dácsa na 105 rainskih pride, ka 10½ navrska zadene.

Pri hi'znoj dácsi racsun dvôji bode. Pri táksi hi'zaj de sze dácsa za árendo plácsa, tam sze ona suma za dácsó vracsun vzeme, stëra je vu premínôcsëm letí za hi'zno árendo goriszpizszana. Példo denem: edna hi'za v-Buda-Pesti, stëre dohodek, na edno leto 5000 rainskih zadene, z-ete sume sze doli potégne ka je v-ednom letí plácsano na dácsó, tó je 1200 rainskih, i tak povszegna dácsa 32—33½ rainskimi od 3800 rainskih bode racsunyëna, i tó 135 rainskih zadene.

Pri hi'znoj zarôcsnoj dácsi eto bode racsun: csi sze od edne hi'ze letosz 20 rainskih plácsá, eta suma sze deszétkrát more vzéti, z-stëre sze na edno leto plácsana dácsa doli potégne i tak od 180 rainskih dácsa 32—33½ rainskihmi 6 rainskih 30 krajcarov zadene, tó je 31 rainskih 50 krajcarov navrska.

Nôva dácsa najbole tr'ztvo i mestrio bode te'zila. Pri etima lajnszke dácsë sume devétkrát bode racsunyëna i csi sze na edno leto plácsana dácsa glih dolizracuna, dönok od oszemkrát vzéte dácsë bode nôva dácsa racsunyëna i tak navrs 28 rainskih zadene.

Orszácsko szpráviscë od ete dácsë naprê prilo'zëne podsztava zimôsz v-tanácsivanye vzeme. Zná bidti, ka sze v-ednom i drügom tálí ponácsisa, ali poprêk dönok tak osztáne, kak je od minisztera vözracsunyëno, da ova'k od ete dácsë csákani 8 millionov nebi notri prisli.

Mládi goszpôd, Poteknyenik.

— Prepovedávka. —

Jeszte na szvëti, drági moj cstitel, edna neszreca, stëro cslovek nebi dr'zao zaneszrecso, i dönok je ona. Na tó szam jasz 'ziva példa. Ocsa, bôg nyim dáj pocsinëk, szo me vëno dáli soláriti; návcsó szam sze i nika, csi bár szo nase solé te escse zadoszta lagovo bilé vu réd vzéte. Vszepovszéd szo eta pravli odmëne: „Vëm je goszpon Poteknyenik prilicsen cslovek; ali — ka haszka

nevê sze k-szvêti dr'zati; nevê szi z lüdmí djáti; nevê roké, nogé kama dêvati. Ovak je pa zdrzen, dober cslovek.“ Tak szo szi gucsali odméne. Vzemes 'ze napamét, gde je bíla falínga? — Moje goríhranênye je bílô zapücseno. Vu sôli i vu deli szam vrli bio, ali vugvantanyi necsiszten i neréden. Pobo'zen, na-szli'zbogóto, odprêtoğa szrcá, ali bojécsi szam bio; odbê'zao szam, csi szo tühínszki lüdjé prisli; nêszam znao z-ocsmi kama glédati, csi me tühínszki cslovek z-guc-om sztavo, ino naszlédnye, csi sze mi je z-'zenszkov oszobov batrivno, priaznívo vu rêcs trbêlo püsztití, szam csamurno i norszko pôsztao prednyôv. Z-recsjôv, ka za goszpodinsztvo i za lêpo szebéd'r'zánye imenüjemo, szam nê poznao, stero je pa rávno tak potrêbno k-'zitki i k-'zitka blá'zensztvi, kak eden falat krüha, ali kaj drügo grisztí valón i eden pehárvína.

Dosztá ji jészte, med nasimi mladénci, ki szo vu toj mestríji nê na veliko prisli, kak vzemem napamet. Nisterni, csi vu tüváristvo ide, nevê, ka bi delao z-rámami i z-nogámi, viditi sze dá nanyem, ka bi je on rad domá nihao. Drügi nezna, kama bi z-kvartêlao roké; v-'zebko je potiszne i pá za volô prémiányávanya, szi sinyek skráble 'znyimi.

Proszim te záto, precti mojo prigodo i neszreco mojo z drügimi tú szpoznaj; da szam szi z-szvojev neprílicnosztjov nê szamo edno nepríatnoszt szpravo.

Taki, kak mi je sztrina Szkerblica mrla, szam, kak jedini nyé ôrocsnik, zadoszta bogat grátao; vu treszetom leti moje sztaroszti, szo tákso deklino steli z-menom vküpdati, stera je lêpa, hi'zna, jákosztna, batrivna i bogata bíla. Delo je trbêlo g-noti. Naj Gêdrto goszpodicsino bli'ze szpoznám, nyéni sztríc me je za gôszta pozvao k-szvojoj hi'zi, naj sze tam 'znyôv náidem. — Nêszam lübo vu velka tüváristva idti, da szam pôleg lagovoga goríhranênya bojazlívi i nazájszedr'zécsi bio. Ali ka nê vesino cslovek za edno Gêdrto goszpodicsino! Gori szam sze oblêko vu szvétesnyi gvant: vu bêle szüknyene lacse, vu nôvi d'zünd'zgombavi kapút, z-ednov r'csjôv, szam lêpi bio, kak eden mlado'zenec. Ali kak szam pred goszpon sztrícá hram prisao, od bojaznoszti mi je szrcé tak klepetalo, kak dabi kovacsnica bíla tam. „Da szamo tüváristva nê bílô tam, szam miszlo vu szebi, ali pa dabi 'ze cêlo tô delo-minôlo!“ Naszreco, szam szamo gaisao Gêdrte sztrícá. Nikse szilno píszmo je píszao vu hi'zi. „Malo keszno sze nyim je vidlo prídti goszpon Poteknyenik!“ Dvaisztípôt szam sze ponízo na-právo, na lêvo. Szmehao szam sze vu bojaznoszti, najszamo dobro volô szka'züjem; ali vszigdár mi je li veliko tüváristvo bílô vu glávi. Gda je goszpon sztríc dogotovo to píszmo i pêszek iszkaó, szam jasz hitro tá szkocso, na papér pêszek poszipati scsévsi, ali po neprilicsnoszti szam meszto pêszka tinto zgrabo i na to lêpo pi-zmo vö razlêjao. Vörvao szam zdaj, ka vu bojaznoszti omedlém; vu zmêsanyi i vu velikoj szili szam vö zéo z-'zebke szvoj sznêg-bêli robsec i z-'nyim to tinto doli zbriszao.

Ej naj pazíjo, ka dônk delajo goszpon Poteknyenik! — právi meni szmehécs goszpon sztríc; z-csarenbêli rôbcom me nazáj potisznovsi, szi je delo vu réd prineszco.

Potom me je vu hi'zo pelao, gde je 'ze cêlo tüváristvo vküp bílô. Potüvao szam ga, ali nê szam meo vecs pocinka — i gda szam doli pogledno, szam 'zalosztno szpametüvo, ka szo mi bêle lacse na lêvom sztráni, kak eden tallér, tintane bílé.

Jaj, bôg o moj! — szam zdühávao, ka bode tô veliko tüváristvo pravilo od méne? Dveri sze gori odpréjo. Jasz prílicsno, lepô i nalehci scsévsi notri sztôpiti, szam dônok kak leszeni-jancsi trdno szkocso notri vu to veliko hi'zo; nanízavo sze naprê, nazáj, nogé szam zéo napamet, ka pred ménom edna 'zenszka oszoba sztojí, stera je na-sztoł pástétom neszla, i z-glávôv szam sze tak k-nyê vdaró, ka je te drági pástétom vsze doli na pod sze vlêjao. Kak szlêpi szam hodo i nanízavao sze naprê, nazáj, — tak dabi vu bojni pred protivnikom sztao, i vu ogen steo bêzati, tak sze csütí-vsi. Kak sze je nanízavalo tüváristvo pred menom, neznam; da szam escse nê meo bátrivnoszti gori glédati, nego, kak pocamprani, szam dale delao szvoje csuszkanye, nanízavanye i „ponizen szluga“-ve, dokecs je mojmi goszpodsztvi páedna nôva neszreccnoszt mejô nê zvrkla. Z vörnim nanízavanyem szam do vö razlêjanoga pástétoma prisao, steri je escse itak nazemli bio, da sze je szlü'zbenica od velke bojaznoszti escse nê gori obüdila, nego z-otecsenedimi ocsmi glédala na zemlô, na kühnye visziko mestrío, brezi onoga, ka bi ga gori vzéla. Teda z-ednim rôvim nanízavkom-zdaj'ze tintava nôga vu pástétom sztôpi, — jasz szam nê vido nika; da mi je pred ocsmi vsze vküp teklo. Poskálo szam sze szrame'zliivo vu pástétomi i zgúbivsi oszobno i politicsno jednákoszt 'zmécsave, — pét nôg i szedem pálcov szam dugi bio, — i tak nadugi szam doli szpadno na zemlô nê na nájmênso bojaznoszt i szmehôcsó cêloj postüvanomi tüváristvi. Med szpádjenyom szam escse dvá stolca za szebom potégno, za steriva szam sze zgrabiti steo, i edna lêpa mláda 'zenszka, stera je ocšiveszno na on nisterni sztolec doli szeszti stela, je rávno tak hitro na szertéli le'zála kre méne, kak ti sztolci. O nebésza, i ono, oio je moja Gêdrta bíla! Sztrasno jajkanye je nasztanolo. Jasz szam tüdi krícsao, da gda szam kre szébe z-vün sztôlcov, edno 'zenszko tüdi vido le'zati, szam vörvao, ka mocsno zemlé gíbanye jészte. Na szreco je nê bílô zemlé-gíbanye, ka je na té mülivanya vrêden szpadáj zrok dalo, nego szamo telecsi pástétom. Goszpon sztríc je z-toga cêloga dela szmêh napravo. Ali nyemi sze je lehko bílô szmehati. Jasz bi sze pa rad jôkáo, na szmrt me je szran bílô. K-pécsi szam szi sztôpo i edno rêcs nê govorio za vögucsanye szebé, nego da szo sze okôli méne bodôcsi vsze szmehali, szam sze jasz tüdi szmehao i szkrívomá na te telecsi pástétom gledüvao. Naszlédnye szmo szi nazáj k-sztoliszeli. Goszpon sztríc je tak priaznívi bio, ka je mené k-Gêdrti szpravo. Ráj bi szi k-ednomi ogenkadécsemi brêgi szeo, kak k-etomi lépomi i dobromi deteti. Da szam sze csüdno csütô pôleg prísesztne szvoje sznehé. Hitro szam vrgáo malo pogléd na goszté okôli sztola szedécse.

(Koi.ec szledí.)

P o p ê v k a.

Naj nezna drügi, gda jasz szkuze tocsim,
Tak sze od tébe jasz nigdár netô'zim —
Da nezvrácsi mené drügo v-'zalosti,
Kak csi sze szkrivomá znam pojôkati.

Blá'zensztva rô'za sham' ednók sze odpré,
— Szamo ednók lúbi isztinszko szrcé! —
Ka valá meni zdaj'ze radoszt szvetszka —
Csi szi ti nevörna mené zavrgla.

Priszego szva pravila na nebésza:
En-drügoga naveke va lúbila —
Ali znorila szi hamicsna mené —
Záto dönok bôg blagoszlovi tebé!

Morávszki F.

Razlocsne glászi.

Solsko pocsiv-vrêmen vu prisesztnom leti jakobescsek i mésznyek mészec bode, tak právi minisztera vucsitelszki dugovány zapoved. — Od esztergom szkoga hercegprimása je 500 rainskih darüvano na balassa-gyarmatszko sôlo, — Od B e c s városa na solé vu prisesztnom leti 2.109,790 rainskih bode potroseno. — V u o r s z á g i v n o g i h mesztaj sze vukovje i medvedje zvelikim brojom ka'zuvajo i vnogo kvára zroküvajo vu 'zivinszkih csrédaj. — V u T o r o n t á l v á r m e g y ö v i, vu Modosi pri dácsopoberávniji vu 3 letaj 30 jezér rainskih je od poberávacs csésztnika zaprávleno, ki je pôleg toga vu temnico priso. — V u o r s z á g i v n o g i h várasej obsinszke kühnye szo goriposztávlane, de szíromasko lüsztvó za nisteri krajcár jeszti dobi. — V u B e r e g v á r m e g y ö v i eden o'zenyen notaros sze vu edno 15 lét sztaro deklino zalúbo. Tak szta szi zgucsala, ka 'zeno bujeta. Ta deklina, escse szkoro déte, dvá sztrlája na notarosovo 'zeno vu'zgála, i jo na lehci zaranila. Obadvá notri zapreto csákata szôd. — A d á n d s z k o imánye vu Somogyvármegyövi je za 200 jezér rainskih odáno.

— **Dohán-pov** letosz vu cêlom országi je jáko dober i je obülno plácso. Dönok vszekraja vu országi csüti to'zbo, ka da dohan naodajo prijde, tak lagoji, ka ga nemre kaditi i pôleg toga cêna dohána sze vszigdár prezdigáva. Doszta lüdi ráj odpove od té návade, kak bi péneze na drágo vunyüjo trosilo.

— **Zima** sze 'ze vnogih mesztaj sznegom pokázala. Vu Sárosvármegyövi je pa na hitroma tak mocsno zemla zmerznola, ka né szo mogli jeszenszko delo opraviti i vnogih mesztaj krumpisje szo vu zémli osztali.

— **Eden dácsoterjas** vu Baranyavármegyövi na ednoga vértá csemére meo i pravóje, ka gda dácsoterjat knyemi prijde, escse szlédnyo szrakico dolipotégne 'znyaga. Eto je te vért zacsüo. Na tiszti dén, gda je dácsoterjas pridti meo, z-hi'ze vsze vôznoszo, on pa do poplatov bôsz na ednom szlamenom sztolci szedévsi csako terjasa, ki gda je priso, eto pravo nyemi: »Lübléni goszpôd terjás, szrakico né mogôcse zméne dolipotégnoti, nego csi je potrébno, eto je kô'za moja.« — Terjas szramotlivno odhájo.

— **Vu Besci** kardinal-érseka Rauscher Jozefa szmrt vu 79 leti pokojnila. Rauscher na eto viziko meszto goszpoda goripriso, kak kaplan zacsévsi csésztn szvojo. Vucsen, môder i szvoje vöre dugovány toplo naprêpomágas po krátkom vrêmeni je poznan bio kak preimeniten mô'z. Potom je nistera leta vucsitel bio nasega kralá i záto escse szledi nyagova rêcs vszigdár obsüta bila. Rauscher vsze onom veliki táo má, ka sze vu Ausztrii vu najszlédnyi 25 lét zgodilo. Rauscher z-velikov

précimbov na pokoj polo'zen. — Szkoro na tiszti dén, kak Rauscher, je rimszki kardinal-érsek, Pietro Silvestri, túdi mreó. Jáko vucsen mô'z bio i vu Rimi lüsztvó sze 'zaliva, ka je tak dobrotivnoga csloveka zgübiló.

— **Zsedényi Ede**, kak te nôvi glávni inspektor evangeli-csanszke crkvi preminôcsega mészeca 10-toga z-velikov pré-cimbov je vu szvojo csésztn posztávlén. Pri etoj priliki Zsedényi naprêpomáganye evangeli-csanszke sôle 20 jezér rainskih darüvo. Eto je zvhálov i zveszeljom gori vzéto.

— **Z-Monstra** pisejo nam, ka né dugo z-Stevanszke véshi Ho-dács M. je vu lôgi bujti nájti. Ftícse je lôvo i nikák ga szekerov bujo. Escse sze né vôzvedlo, sto je te lüdomorec.

M á l i v é r t.

Vszáki vért je lüsticsen znati, kakse vrêmen de vütro? Eto gvúšno povedati niscse nevê. Nego szojo táksa znaménya, pôleg stere obrácsanye vrêmen na prêpoká'zejo. Eto je né kák sa comperniá i lehko vszáki opázi, kak je 'ze od níгда opázeno. Tákse je dobro znati i za toga zroka volo bom szpoznávo eta: Osztro zimo ká'ze: csi szo fticsi vu jeszén tucni i klún i nogé csarne májo. Csi sze je vnogo méla, 'zaloda, scsipka i oréhov pripôvalo. Csi je gubacs k-Mihalovomi szühi. Csi od scsuke gétra na prê szo piknyaszte. Csi vu pôli malo mís. Csi zavecsa, lizicsna, vukova i divje-mácske vuna jáko gôszta. Csi gêcsa lüknyo z-trávov i zbradinyom jáko zaphsé. — Vnogo sznegá ká'ze: csi je jeszén meglásztí. Csi vu zimi ogen erdêsim plaménom gorí. Csi lizice vnogo lajajo. — Na dugo zimo ká'ze: csi mravlé vleti vizíki mravlinyék na no szijo. Csi vu vszeszvétsek mészeci vnogo szrsénev. Csi fticsi zlogá blizí hi'z jesztvino iscesejo. Na krátko zimo i na ráno szprotoletje ká'ze: csi fticsi, steri vandrajo, do szlédnyega mihalacséka osztánejo. Csi 'zerjavje mihalacséka prve dni pridó. Csi vrábli vgojdnó rano csirkajo. Csi na vodi 'zivécsi fticsi na mlake odido.

Zima je prihájala. Vnogi vért hodi glédát, kak sze krma odpolága. Ki dobro, zdravo 'zivino zelé meti, on sze more pri cajti za dobro krmo szkrbeti. Najvecs lüsztvá tó miszli, ka za krave dobra bode kaksá koli bo'zna krma, szamo naj sze 'zivina do szprotolja vu 'zitki obdr'zi. Dönok sze vezáki tó'zi vzimi, ka néma mleka, ka sze pisklaví teoci kotijo. Eto zroküje bo'zna krma. Szíromák cslovekí jáko dobro dene, csi má naprê vzéti mleko. Záto more vszáki vért krme kak naj vcs szpraviti, da od toga de vido haszek i mocsno 'zivino de méo.

Vzimi je jáko prilicsno vrêmen, ka pri vszákoj hi'zi vért z-dr'zinov vréd kákso hi'zno mestrio naj dela. Po táksém vszigdár bode kaj odati i nisteri krajcár pride k-hi'zi, gda je nájbole potrébno. Za toga zroka bi jáko hasznovitno bilo csi bi sze te eden edno, drügi drügo lehko mestrio návcsó i vzimi bi sztém kaj priszlü'zo. Lépe korble pleszti i kaj drügo tákse, ka sze lehko odá.

Ete dníh je prinasz te prvi sznég doli szpadno. Potom sze vrêmen na de'zd'z obrnólo i 'ze tri dni nepresztrano de'zd'z ide.

Szilji cena bila ete dníh vu Buda-Pesti: psenica 85 füntov 'zmécsna 5 rainskih; 'zito 3 rh. 30 kr.; j e c s m e n 2—3 rh.; o v e s z 2 rh. 20 kr.; k u k o r c a 2 rh. 60 kr.; g r a h 3—4 rh.; g r á j s í c s 5 rh. 60 kr.; l é c s a 5—7 rh.; p s e n o 3 rh. 90 kr. po centi. P r o s z ô 2 rh. 10 kr.; k o n ô p l e n o s z e m e n 4 rh.; e r d é c s i p r p e l p o c e n t i 12—18 rh. vnogo prineseno; o r é h i p o c e n t i 9 rh. 50 kr., malo prineseno; d e t e l i c s n o s z e m e n o c s i s c s e n o 40 rh. S z l i v i t a k v n o g o s z e p o n ű j a 5—6 rh. S z v i n s z k a m á c s a v a z l a g v o m 39—40 rh. S z l a n i n a 33—34 rh.; o k a j e n a 38—39 rh. p o c e n t i. L ó j 29 rh. P a l i n k a 17—20 rh. 'Z i v i n s z k o s z e n y e: j ü n c i, e d n p á r 167—298 rh; k r a v e, e d e n p á r 145—285 rh.

Podgovoren réditel: **Agustich Imre.**